

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2009. gada 6. oktobrī*

Lieta C-335/07

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2007. gada 16. jūlijā cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv I. Koskinens un [*I. Koskinen*] un L. Parpala [*L. Parpala*], kā arī M. Patakja [*M. Patakia*] un S. Pardo Kintiljana [*S. Pardo Quintillán*], pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Somijas Republiku, ko pārstāv J. Heliskoski [*J. Heliskoski*] un A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], pārstāvji,

atbildētāja,

* Tiesvedības valoda — somu.

ko atbalsta

Zviedrijas Karaliste, ko pārstāv A. Falka [*A. Falk*], pārstāve,

persona, kas iestājusies lietā.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ross [*A. Rosas*], tiesneši A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], J. Klučka [*J. Klučka*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents),

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre K. Strēmholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2009. gada 19. februāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2009. gada 26. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar šo prasību Eiropas Kopienų Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka, tā kā Somijas Republika nav izvirzījusi prasību, lai visi ūdeņi, kas novadīti no aglomerāciju, kurās cilvēka ekvivalents (turpmāk tekstā — “CE”) pārsniedz 10 000, komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām tiktu stingrāk attīrīti, tā nav izpildījusi pienākumus, kas izriet no Padomes 1991. gada 21. maija Direktīvas 91/271/EEK par komunālo notekūdeņu attīrīšanu (OV L 135, 40. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 1998. gada 27. februāra Direktīvu 98/15/EK (OV L 67, 29. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva 91/271”), 5. panta 2., 3. un 5. punkta.

Atbilstošās tiesību normas

Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību

- 2 Kopiena līdztekus dažām dalībvalstīm un Krievijas Federācijai ir līgumslēdzēja puse Konvencijā par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību (Helsinku konvencija, kas pārskatīta 1992. gadā) (OV 1994, L 73, 20. lpp.; turpmāk tekstā — “Baltijas jūras konvencija”), kas apstiprināta ar Padomes 1994. gada 21. februāra Lēmumu 94/157/EK par Baltijas jūras rajona jūras vides aizsardzības konvencijas noslēgšanu Kopienas vārdā (Helsinku konvencija, kas pārskatīta 1992. gadā) (OV L 73, 19. lpp.).

Kopienų tiesiskais regulėjums

3 Atbilstoši tās 1. pantam Direktīva 91/271 attiecas uz komunālo notekūdeņu savākšanu, attīrīšanu un novadišanu un atsevišķu rūpniecības sektoru notekūdeņu attīrīšanu un novadišanu un tās mērķis ir aizsargāt vidi no minēto notekūdeņu novadišanas kaitīgās ietekmes.

4 Šīs direktīvas 2. pantā ir noteikts, ka:

“Šajā direktīvā:

1) “komunālie notekūdeņi” nozīmē sadzīves notekūdeņus vai sadzīves notekūdeņu un rūpniecisko notekūdeņu un/vai lietus notekūdeņu sajaukumu;

[..]

4) “aglomerācija” nozīmē zonu, kur iedzīvotāju skaits un/vai ekonomiskās aktivitātes ir pietiekami koncentrētas, lai varētu savākt notekūdeņus un novadīt tos uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām vai uz to galīgās novadišanas vietu vidē;

5) “kanalizācijas sistēma” nozīmē cauruļvadu sistēmu, kas savāc un novada notekūdeņus;

- 6) “1 c.e. (cilvēka ekvivalents)” nozīmē bioloģiski attīrāmo notekūdeņu daudzumu, kas piecas dienas pēc kārtas bioķīmiski piesaista 60 g skābekļa dienā (BSP5);

[..]

- 8) “otrrreizējā attīrīšana” nozīmē notekūdeņu attīrīšanu procesā, kas ietver bioloģisko attīrīšanu ar otrreizējo nosēdināšanu vai citu procesu, kurā tiek ievērotas I pielikuma 1. tabulas prasības;

- 9) “atbilstīga attīrīšana” nozīmē komunālo notekūdeņu attīrīšanu ar jebkuru procesu un/vai uzglabāšanas sistēmu, kas pēc novadīšanas nodrošina saņemšo ūdeņu atbilstību attiecīgajiem kvalitātes mērķiem un šīs un citu Kopienas direktīvu attiecīgajām prasībām;

[..]

- 11) “eitrofikācija” nozīmē ūdens bagātināšanu ar organiskajām barības vielām, it īpaši slāpekļa un/vai fosfora savienojumiem, veicinot paātrinātu aļģu un citu augu valsts augstāko formu augšanu, radot nevēlamu traucējumu ūdenī esošo organismu līdzsvaram un šī ūdens kvalitātei;

[..]

13) "piekrastes ūdeņi" nozīmē ūdeņus ārpus bēguma līnijas vai estuāra ārējās robežas."

- 5 Minētajā direktīvā paredzētajiem notekūdeņiem piemērojamie vispārīgie noteikumi ir ietverti tās 4. pantā, kura 1. punktā ir noteikts šādi:

"Dalībvalsts nodrošina, ka komunālos notekūdeņus, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms novadišanas atkārtoti attīra vai attīra līdzvērtīgi [..]."

- 6 Direktīvas 91/271 5. pantā ir paredzēts šādi:

"1. Šā panta 2. punkta mērķiem dalībvalstis līdz 1993. gada 31. decembrim nosaka jutīgās zonas atbilstīgi 2. pielikumā norādītajiem kritērijiem.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim visi komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar c.e. lielāku par 10 000, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms izvadīšanas jutīgajās zonās tiek pakļauti stingrākai attīrīšanai, nekā noteikts 4. pantā.

3. Šā panta 2. punktā aprakstītās izplūdes no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām atbilst attiecīgajām I pielikuma B daļas prasībām. [..]

[..]

5. Uz izplūdēm no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas atrodas jutīgo zonu attiecīgajos ūdens sateces baseinos un kas piesārņo šīs zonas, attiecas 2., 3. un 4. punkts.

[..”

7 Šīs direktīvas I pielikuma B daļas 2. un 3. punkts ir šādi:

“2. Izvadišana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kas pakļautas 4. un 5. pantā minētajai attīrīšanai, atbilst 1. tabulā norādītajām prasībām.

3. Izvadišana no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām uz jutīgām zonām, kas ir pakļautas eitrofikācijai, kā norādīts II pielikuma A daļas a) punktā, turklāt atbilst šī pielikuma 2. tabulā norādītajām prasībām.”

8 Minētā I pielikuma 2. tabula ir šāda:

“2. tabula:Prasības attiecībā uz komunālo notekūdeņu izplūdēm no attīrīšanas iekārtām jutīgās zonās, kas ir pakļautas eitrofikācijai, kā norādīts II pielikuma A daļas a) punktā. Atkarībā no vietējās situācijas var piemērot vienu vai abus parametrus. Piemēro koncentrācijas vērtību vai samazinājuma procentuālo daudzumu.”

9 Atbilstoši šīs tabulas otrajai linijai kopējais slāpekļis aglomerācijās ar CE no 10 000 līdz 100 000 drikst būt 15 mg/l un aglomerācijās ar lielāku CE tam piemērojams samazinājuma minimālais procentuālais daudzums 70–80 % apmērā.

10 Direktīvas 91/271 II pielikuma A daļas a) punkta otrajā daļā ir paredzēts, ka:

“Apsverot, kurš piesārņotājs jāsamazina tālākas attīrīšanas laikā, var ņemt vērā sekojošus elementus:

i) ezeri un straumes, kas sasniedz ezerus/rezervuārus/slēgtos ličus, kam ir zema ūdens apmaiņa, līdz ar to var notikt uzkrāšana. Šajās zonās jāiekļauj fosfora

novēršana, ja vien nav pierādāms, ka novēršana neietekmēs eitrofikācijas līmeni. Ja notiek novadišanas no lielām aglomerācijām, var apsvērt arī slāpekļa novēršanu;

- ii) estuāri, liči un citi piekrastes ūdeņi, kam ir zema ūdens apmaiņa vai kas saņem lielu piesārņotāju daudzumu. Šajās zonās novadišanas no mazām aglomerācijām parasti ir nenozīmīgas, bet lielu aglomerāciju gadījumā jāiekļauj fosfora un/vai slāpekļa novēršana, ja vien nav pierādāms, ka novēršana neietekmēs eitrofikācijas līmeni.”

Valsts tiesiskais regulējums

- 11 Saskaņā ar Ministru padomes 1994. gada 19. maija Lēmumu Nr. 365/1994 par tādu komunālo notekūdeņu attīrīšanu, kuri nāk no vispārējās kanalizācijas un noteiktām rūpnieciskajiem zonām un kuri tiek novadīti ūdenī, kā arī par tādu rūpniecisko notekūdeņu attīrīšanu, kuri ietek vispārējā kanalizācijā, visi Somijas ūdeņi ir uzskatāmi par jutīgajām zonām Direktīvas 91/271 izpratnē.

- 12 No Somijas Republikas rakstveida apsvērumos izklāstītā valsts tiesiskā regulējuma izriet, ka ikvienai attīrīšanas iekārtai, kurā attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 100, ir jābūt atļaujai, kas izdota, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi. Šī izvērtējuma ietvaros vienmēr tiek ņemts vērā ūdeņu stāvoklis, kā arī notekūdeņu ietekme uz tiem.

- 13 Veicot izvērtēšanu, par vides atļauju izsniegšanu atbildīgā iestāde ikvienai attīrīšanas iekārtai, kurā attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 4000,

liek veikt ekspertīzi vides tiesību jomā, kā arī zinātnisko un tehnisko ekspertīzi. Tai ir jāņem vērā informācija, ko tā saņem atļaujas izsniegšanas procedūrā, tostarp arī attiecīgā *ympäristökeskus* (Reģionālais vides centrs) nostāja.

- 14 Pēdējā minētā iestāde ir atbildīga par sabiedrības interešu ievērošanu vides jomā. Nostājā, ko tā iesniedz par vides atļauju izsniegšanu atbildīgajai iestādei, tai ir jāpiedāvā slāpekļa īpatsvara samazinājums, ja tas ir nepieciešams videi, ņemot vērā vietējo situāciju un jaunākās zinātniskās atziņas. Principā lūgums samazināt slāpekļa īpatsvaru ir jāadresē visām attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi tiek novadīti tieši Kvarkenas (*Merenkurkku*) dienvidu zonās, kuras atrodas tieši uz Botnijas līča (*Perämeri*) un Botnijas jūras (*Selkämeri*), kuri kopā veido Botnijas līci (*Pohjanlahti*), robežas. Pēdējais minētais veido Baltijas jūras attekku.

Pirmstiesas procedūra

- 15 Ar 2002. gada 1. jūlija vēstuli Komisija, uzskatīdama, ka stingrāka attīrīšana Direktīvas 91/271 5. panta 2., 3. un 5. punkta izpratnē (turpmāk tekstā — “terciārā attīrīšana”) — vienlaikus no slāpekļa un fosfora — ir jāveic visās Somijas aglomerācijās ar CE lielāku par 10 000, kuras atrodas Baltijas jūras sateces baseinos, izteica brīdinājumu Somijas Republikai attiecībā uz Direktīvas 91/271 5. panta prasību izpildi.
- 16 Atbildē, kas datēta ar 2002. gada 27. augustu, Somijas Republika norādīja, ka tā ir izpildījusi Direktīvas 91/271 prasības. Slāpekļa īpatsvars esot samazināts, kad tas izrādījies nepieciešami, ikreiz ņemot vērā uzņemošo ūdeņu stāvokli, kā tas paredzēts minētajā direktīvā.

- 17 2004. gada 1. aprīlī Komisija saskaņā ar EKL 226. panta pirmo daļu Somijas Republikai nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā atzina, ka, tā kā Somijas Republika nav izvirzījusi prasību, lai visi ūdeņi, kas novadīti no aglomerāciju, kurās cilvēka ekvivalents pārsniedz 10 000, komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām tiktu stingrāk attīrīti, tā nav izpildījusi pienākumus, kas tai izriet no Direktīvas 91/271 5. panta 2., 3. un 5. punkta, un lūdza šo dalībvalsti veikt šajā argumentētajā atzinumā paredzētos pasākumus divu mēnešu laikā kopš tā saņemšanas.
- 18 Tā kā Komisija nebija apmierināta ar atbildi, ko uz šo argumentēto atzinumu tai sniedza Somijas iestādes, tā cēla šo prasību.
- 19 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2008. gada 7. augusta rīkojumu Zviedrijas Karalistei tika atļauts iestāties lietā Somijas Republikas prasījumu atbalstam.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

- 20 Komisija uzskata, ka, ja visi Somijas ūdeņi ir uzskatāmi par jutīgām zonām Direktīvas 91/271 izpratnē, tad Somijas valdībai ir pienākums rūpēties par to, lai visi komunālie notekūdeņi, kuri nonāk ūdens savākšanas sistēmās, pirms to novadīšanas tiktu attīrīti stingrāk, nekā paredzēts minētās direktīvas 4. pantā attiecībā uz visiem notekūdeņiem, kuri nāk no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000.

- 21 Šādos apstākļos no Direktīvas 91/271 izriet, ka visās Somijas attīrīšanas iekārtās, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuras atrodas piekrastes zonās un Baltijas jūras sateces baseinos, ir jāveic terciārā attīrīšana no slāpekļa Direktīvas 91/271 izpratnē.
- 22 Komisija uzskata, ka, lai sasniegtu Direktīvas 91/271 mērķi, visiem notekūdeņiem no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000, kuri tiek novadīti Baltijas jūrā, ir jātiek attīrīti kā no slāpekļa, tā arī no fosfora. Šāda attīrīšana ierobežotu slāpekļa nokļūšanu Baltijas jūras centrālajā daļā, Somu līci (*Suomenlahti*), Arhipelāga jūrā (*Saaristomeri*) un citās Botnijas jūras daļās un tādējādi novērstu šo zonu eitrofikāciju. Komisija apgalvo, ka Somijas iestādes nav pierādījušas, ka lēmums visās attiecīgajās attīrīšanas iekārtās neveikt terciāro attīrīšanu neietekmē minēto zonu eitrofikāciju.
- 23 Somijas Republika norāda, ka visu Somijas aglomerāciju notekūdeņi tiek attīrīti bioloģiskajās iekārtās un ka šīm attīrīšanas iekārtām ir jāiegūst vides atļauja. Būtiska šīs atļaujas izsniegšanas procesa daļa ir apspriešanās ar reģionālajiem vides centriem, un tiem ir jāiesaka slāpekļa īpatsvara samazinājums ikreiz, kad tas ir nepieciešams vides aizsardzībai. Turklāt regulārajās pārbaudēs, kas tiek piemērotas ikvienai vides atļaujai, vajadzība samazināt slāpekļa īpatsvaru tiek vērtēta, ņemot vērā vietējo situāciju atbilstoši Direktīvas 91/271 prasībām.
- 24 Somijas Republika piekrīt, ka lielākajā daļā tās iekšējo ūdeņu, kurus veido ezeri un upes, slāpekļis eitrofikāciju neietekmē, jo eitrofikāciju regulējošā organiskā barības viela ir fosfors. Somijas Republika uzskata, ka slāpekļis tomēr nav tā organiskā barības viela, kas regulē eitrofikāciju visās Somijas jūras zonās.

- 25 Šādos apstākļos Somijas Republika iebilst, ka Direktīvā 91/271 ir paredzēta slāpekļa īpatsvara samazināšana visos komunālajos notekūdeņos no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000. Atbilstoši minētās direktīvas I pielikuma 2. tabulai vajadzība samazināt slāpekļa īpatsvaru ir jāizvērtē “atkarībā no vietējās situācijas”. Komisija neesot pierādījusi, ka, kaut arī Direktīvā 91/271 ir paredzēta slāpekļa īpatsvara samazināšana, Somijas iestādes to nav pieprasījušas, veicot izvērtējumu katrai iekārtai, kurā tiek attīrīti notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 100, lai piešķirtu vai atjaunotu vides atļauju, kura nepieciešama atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam.
- 26 Turklāt Somijas Republika uzskata, ka “vietējā situācija”, kas paredzēta Direktīvas 91/271 I pielikuma 2. tabulā, ir tikai tā ūdens zona, kurā no attīrīšanas iekārtām novadītie ūdeņi var nodarīt kaitējumu šīs direktīvas izpratnē. Arī prasība, ka slāpekļa īpatsvars neatkarīgi no tā ietekmes uz ūdeņiem katrā ziņā ir jāsamazina atbilstoši šajā tabulā paredzētajiem rādītājiem, ir pretrunā samērīguma principam.
- 27 Visbeidzot, Somijas Republika izvirza trīs pamatargumentus, lai pamatotu savu praksi slāpekļa samazināšanas nepieciešamību izvērtēt katrā gadījumā atsevišķi attiecībā uz katru attīrīšanas iekārtu, kurai jāiegūst vides atļauja atbilstoši valsts tiesiskajam regulējumam. Pirmkārt, šī dalībvalsts norāda, ka atsevišķos gadījumos slāpekļa īpatsvara samazināšana komunālajos notekūdeņos neietekmē Baltijas jūras eitrofikāciju, jo slāpekļis tiek aizturēts upēs un ezeros. Otrkārt, nevar izslēgt, ka zināmos apstākļos slāpekļa īpatsvara samazināšana kaitē ūdens stāvoklim, it īpaši — veicinot zināmu kaitīgu aļģu ziedēšanu. Treškārt, Somijas Republika norāda, ka zemais slāpekļa noplūdes līmenis no Botnijas līča, kurā nav eitrofikācijas pazīmju un kurā slāpekļis nav ierobežojošā organiskā barības viela, uz citām jūras zonām attiecīgajās zonās nav uzskatāms par kaitīgu Direktīvas 91/271 izpratnē.

Tiesas vērtējums

- 28 No Direktīvas 91/271 5. panta 2. punkta izriet, ka vēlākais līdz 1998. gada 31. decembrim visiem komunālajiem notekūdeņiem no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000, kas nonāk kanalizācijas sistēmās, pirms izvadīšanas jutīgajās zonās ir jāpiemēro stingrāka attīrīšana, nekā noteikts šīs direktīvas 4. pantā.
- 29 Šajā sakarā Tiesa jau ir atzinusi, ka par novadišanu Direktīvas 91/271 5. panta 2. punktā runa ir neatkarīgi no tā, vai ūdeņi jutīgajā zonā tiek novadīti tieši vai netieši (šajā sakarā skat. 2002. gada 25. aprīļa spriedumu lietā C-396/00 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-3949. lpp., 29.–32. punkts). Kā savu secinājumu 72. punktā norādījusi ģenerāladvokāte, tas atbilst augstajam Kopienas vides politikas aizsardzības līmenim, kas noteikts EKL 174. panta 2. punktā.
- 30 Jutīgo zonu noteikšanas pamatā atbilstoši Direktīvas 91/271 II pielikuma A daļai var būt eitrofikācija, dzeramā ūdens iegūšana vai citu direktīvu prasības.
- 31 Šajā gadījumā ir skaidrs, ka 1994. gadā Somijas Republika kā jutīgus pret eitrofikāciju noteica visus savus ūdeņus un paredzēja, ka visas šīs dalībvalsts attīrīšanas iekārtas tieši vai netieši veic novadišanu šajās zonās.
- 32 Turklāt Direktīvas 91/271 5. panta 3. punktā ir paredzētas prasības terciārajai attīrīšanai šādās jutīgajās zonās. No šīs normas, lasot to kopā ar normām, uz kurām tajā ir ietvertas atsaucis, izriet, ka no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām uz eitrofikāciju jutīgajās zonās novadītajiem ūdeņiem ir jāatbilst šīs direktīvas I pielikuma 2. tabulas prasībām.

- 33 Tiesa jau ir atzinusi, ka šīs prasības ir piemērojamas, ņemot vērā Direktīvas 91/271 II pielikuma A daļas a) punkta otrajā daļā minēto (2004. gada 23. septembra spriedums lietā C-280/02 Komisija/Francija, Krājums, I-8573. lpp., 104. un 105. punkts). Šīs normas ii) apakšpunktā ir paredzēts, ka attiecībā uz piekrastes ūdeņiem, kam ir zema ūdens apmaiņa vai kas saņem lielu piesārņotāju daudzumu, lielu aglomerāciju gadījumā jāiekļauj fosfora un/vai slāpekļa novēršana, ja vien nav pierādāms, ka novēršana neietekmēs eitrofikācijas līmeni.
- 34 Šīs direktīvas I pielikuma 2. tabula attiecas uz fosfora un slāpekļa īpatsvara samazināšanu komunālajos notekūdeņos. Atbilstoši šīs tabulas nosaukumam ir paredzēts, ka atkarībā no vietējās situācijas var piemērot vienu vai abus parametrus. Tātad atkarībā no vietējās situācijas ir jāsamazina fosfora vai slāpekļa, vai abu šo vielu īpatsvars ūdeņos. Tādējādi dalībvalsts var izvēlēties piemērot koncentrācijas vērtību vai samazinājuma procentuālo daudzumu.
- 35 Ir jāprecizē, ka Komisija un Somijas Republika ir vienisprātis par faktu, ka Baltijas jūras eitrofikācija ir liela vides problēma un ka šo fenomenu ir radījusi pieaugoša divu jūras vidē neizstājamu vielu — slāpekļa un fosfora — koncentrācija.
- 36 Kā to apstiprinājusi arī Komisija pati, eitrofikācijas ierobežošanas ar slāpekļa un/vai fosfora palīdzību mehānisms mainās katrā no Baltijas jūras zonām, pat pašas zonas ietvaros. Tādēļ nav vienota risinājuma eitrofikācijas problēmai visā Baltijas jūrā.
- 37 No lietas dalībnieku iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka principā, runājot par slāpekli un fosforu, viena no organiskajām barības vielām ir sastopama mazākā apmērā kā otra un ka šis trūkums ierobežo aļģu vairošanos. Šī viela tiek saukta arī par “ierobežojošo faktoru”. Noteiktas zonas ūdeņi var būt jutīgi pret vienu vai otru, vai abām šīm vielām.

Veicot fosfora un/vai slāpekļa īpatsvara samazināšanu atkarībā no minēto ūdeņu jutīguma, tādējādi tiek ierobežota aļģu vairošanās.

38 Šādos apstākļos no lietas materiāliem izriet, ka pasākumi, kuri derētu eitrofikācijas samazināšanai vienā Baltijas jūras daļā, neder attiecībā uz citu tās daļu. Direktīvā 91/271 šajā sakarā ir paredzēts, ka dalībvalstis, ņemot vērā vietējo situāciju, nosaka vielas — fosforu un/vai slāpekli —, kuras veicina eitrofikāciju, un atbilstoši tam veic piemērotus attīrīšanas pasākumus.

39 Tomēr, kā norāda Somijas Republika, ar Direktīvu 91/271 netiek automātiski pieprasīta slāpekļa īpatsvara samazināšana, kaut arī ūdeņi no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām ietek jutīgajās zonās esošajos ūdeņos. Tas, vai slāpekļis un/vai fosfors ir jāsamazina, ir jānosaka, pamatojoties uz ūdeņu, kuros ietek notekūdeņi, jutīgumu, kā arī vietējiem apstākļiem.

40 Tādēļ nav pieņemama Komisijas interpretācija, atbilstoši kurai tikai fakts vien, ka ūdeņi no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām ieplūst par jutīgiem atzītos jūras ūdeņos, ir pietiekams, lai uzskatītu, ka Direktīvā 91/271 paredzēta slāpekļa terciārā novēršana. Atbilstoši minētās direktīvas 5. panta 5. punktam slāpekļa īpatsvara samazināšanas pienākums ir atkarīgs no tā, cik lielā mērā jutīgo jūras zonu sateces baseinos izvietoto komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu novadītie ūdeņi veicina minēto jūras zonu piesārņošanu.

41 Tā kā ierobežojošā faktora noteikšana nav saistīta vienīgi ar uzņemošo ūdeņu jutīgumu, bet arī ar notekūdeņu piesārņojošās ietekmes uz tiem esamību, nevar — kā to dara Komisija — apgalvot, ka, ja pati Baltijas jūra būtu spēcīgi eitroficēta slāpekļa un fosfora

dēļ, jo lielākā daļa Somijas iekšējo ūdeņu ietek šajā jūrā, tad arī Somijas ezeri, upes, kā arī piekrastes ūdeņi būtu uzskatāmi par jutīgiem uz šīm divām vielām.

42 No šiem apsvērumiem izriet, ka — pretēji Komisijas viedoklim — Direktīvā 91/271 nav paredzēts vispārīgs pienākums veikt terciāro attīrīšanu no slāpekļa ūdeņos no attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000.

43 Tā kā ar Direktīvu 91/271 ir paredzēta fosfora un/vai slāpekļa īpatsvara samazināšana atbilstoši vietējai situācijai, proti, atbilstoši uzņemošo ūdeņu jutīgumam pret vienu un/vai otru vielu, un notekūdeņu piesārņojošās iedarbības esamībai, tad var veikt kopēju attiecīgo attīrīšanas iekārtu, kuru novadītie ūdeņi ieklūst vienā sateces baseinā, pārbaudi.

44 Turklāt neatkarīgi no tā, vai ūdeņi no komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kuras atrodas vienā sateces baseinā, kurš ietek jutīgajā zonā, ir tieši vai netieši ievadīti šajā zonā, tiem atbilstoši Direktīvas 91/271 5. panta 5. punktam ir jāpiemēro jutīgajām zonām paredzētās prasības tikai tiktāl, ciktāl šie ūdeņi veicina minētās zonas piesārņošanu. Tādēļ ir jāpastāv cēloņsakarībai starp minētajiem novadītajiem ūdeņiem un jutīgo zonu piesārņojumu.

45 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jāpārbauda, vai Komisija šādas cēloņsakarības pastāvēšanu ir pierādījusi.

46 Ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai pienākumu neizpildes procedūras ietvaros atbilstoši EKL 226. pantam Komisijai ir jāpierāda, ka pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde. Tieši Komisijai ir jāiesniedz Tiesai informācija, kas vajadzīga, lai

pārbaudītu, vai pastāv pienākumu neizpilde, bez tiesībām pamatoties uz jebkādu pieņēmumu (it īpaši skat. 1982. gada 25. maija spriedumu lietā 96/81 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, 1791. lpp., 6. punkts, un 2007. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-135/05 Komisija/Itālija, Krājums, I-3475. lpp., 26. punkts).

47 Turklāt, ja Komisija ir iesniegusi pietiekami daudz materiālu, kas ļauj konstatēt dalībvalsts atbildētājas teritorijā notikušos faktus, tad šai valstij ir konkrēti un detalizēti jāapstrīd iesniegtā informācija un no tās izrietošās sekas (šajā sakarā skat. 1988. gada 22. septembra spriedumu lietā 272/86 Komisija/Griekija, *Recueil*, 4875. lpp., 21. punkts, un 1999. gada 9. novembra spriedumu lietā C-365/97 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-7773. lpp., 84. un 86. punkts).

48 Šajā sakarā ir jākonstatē — kā izriet arī no lietas materiāliem —, ka Somijas attīrīšanas iekārtas ir izvietotas sateces baseinos, no kuriem ūdeņi ietek, pirmkārt, Botnijas līcī, kuram ir divas apakšzonas — Botnijas līcis un Botnijas jūra, otrkārt, Baltijas jūrā un, treškārt, Somu līcī.

49 Šādos apstākļos ir jāpārbauda, vai Komisija ir pierādījusi, ka slāpekļa novades no attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuras atrodas attiecīgajos iepriekš minēto jūras zonu sateces baseinos, veicina to eitrofikāciju.

Par attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņi tiek novadīti Botnijas līcī

50 Dažas no attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņi tiek novadīti Botnijas līcī, ūdeņus tieši vai netieši novada Botnijas līcī, bet citas — tieši vai netieši tos novada Botnijas jūrā. Tādēļ ir iespējams pārbaudīt visas attiecīgās attīrīšanas iekārtas, kuras ūdeņus novada vienā sateces baseinā.

— Par attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņus tieši novada vai nu Botnijas līcī vai tā sateces baseinā

51 Lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka Botnijas līcis ir vienīgā svarīgā šīs jūras daļa, kuru vispār nav skārusi eitrofikācija. Komisija turklāt atzīst, ka Botnijas līcī ierobežojošais faktors ir fosfors. Turklāt Somijas Republika apgalvo, ka, ja par vides atļauju izsniegšanu atbildīgā iestāde uzskata, ka vietējā situācija to pieprasa, tad arī uz Botnijas līča robežas esošajās komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās tiek veikta slāpekļa novēršana.

52 Šādos apstākļos Komisija nav pierādījusi, ka, ņemot vērā apstākļus Botnijas līcī, Somijas Republikai ir jāparedz slāpekļa terciārā attīrīšana katrā attīrīšanas iekārtā, kurā attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuru ūdeņi tiek novadīti Botnijas līcī.

— Par attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņus tieši novada vai nu Botnijas jūrā vai tās sateces baseinā

53 Lietas dalībnieki nav vienisprātis, pirmkārt, par eitrofikācijas esamību, kā arī ierobežojošā faktora noteikšanu Botnijas līcī un, otrkārt, par slāpekļa aizplūšanas no Botnijas līča uz Baltijas jūru faktu un tā ietekmi.

Par eitrofikācijas esamību un ierobežojošā faktora noteikšanu Botnijas jūrā

- 54 Atbilstoši pētījumu rezultātiem, kurus lietas materiāliem bija pievienojusi Somijas Republika, Botnijas līcis, ieskaitot Botnijas jūru, ir vienīgais Baltijas jūras apakšreģions, kurā nav acimredzamu eitrofikācijas pazīmju.
- 55 Komisija savu apgalvojumu par to, ka slāpeklis ir būtisks eitrofikāciju ierobežojošs faktors Botnijas jūrā, pamato ar ziņojumu, ko pēc tās lūguma 2004. gadā *Water Research Center* sagatavoja par Direktīvas 91/271 transponēšanu Somijā (turpmāk tekstā — “2004. gada ziņojums”).
- 56 Tomēr no šī ziņojuma izriet, ka, vispārīgi raugoties, eitrofikācija nav uzskatāma par problēmu Botnijas jūrā un, konkrētāk, tās ūdeņos, kuri sakļaujas ar Botnijas līča ūdeņiem. Turklāt minētajā ziņojumā ir apstiprināts, ka Arhipelāga jūra ir Somu līča un Botnijas līča pārejas zona saistībā ar eitrofikāciju. Ūdens kvalitāte, vispārīgi raugoties, ir tikusi aprakstīta kā apmierinoša.
- 57 No iepriekš minētā izriet, ka slāpeklis ir ievērojams Botnijas līcim blakus esošo ūdeņu eitrofikāciju ierobežojošs faktors.
- 58 Attiecībā uz piekrastes ūdeņiem 2004. gada ziņojumā ir konstatēts, ka tajos lēnās ūdens mainības un augstā organisko barības vielu līmeņa dēļ notiek eitrofikācija. Turklāt šajā ziņojumā arī ir minēts, ka Somijas piekrastes ūdeņos galvenais ierobežojošais faktors ir slāpeklis.

- 59 Šajā sakarā ir jāņem vērā Direktīvas 91/271 II pielikuma A daļas a) punkta otrās daļas ii) apakšpunkts, saskaņā ar kuru piekrastes ūdeņos ar lēnu ūdens mainību vai augstu organisko barības vielu līmeni no mazām aglomerācijām nākoši notekūdeņi principā ir maznozīmīgi šajās zonās, bet attiecībā uz lielām aglomerācijām ir jāparedz fosfora un/vai slāpekļa novēršana, ja vien netiek pierādīts, ka šī novēršana eitrofikācijas līmeni neietekmē.
- 60 Somijas Republika norāda, ka attiecībā uz tām komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtām, kuras atrodas pie Botnijas liča robežas, komunālajos notekūdeņos esošo slāpekli vispār nevarētu uzskatīt par kaitējumu direktīvas izpratnē slāpekļa aizturēšanas fenomena dēļ.
- 61 Turklāt Somijas Republika apgalvo — un Komisija nav iesniegusi pierādījumus par pretējo —, ka tikai 0,3 % no kopējā slāpekļa daudzuma, kas katru gadu tiek novadīts Botnijas jūrā, nāk no Botnijas licī novadītajiem komunālajiem notekūdeņiem. Turklāt šī dalībvalsts uzskata, ka slāpekļa novēršana Botnijas licī eitrofikācijas līmeni Baltijas jūrā ietekmētu tik nenozīmīgi, ka to pat nevarētu ietvert statistikā.
- 62 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija nav pierādījusi, ka, ņemot vērā apstākļus Botnijas licī, Somijas Republikai ir jāparedz slāpekļa terciārā attīrīšana katrā attīrīšanas iekārtā, kurā attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuru ūdeņi tiek novadīti Botnijas jūrā.

Par slāpekļa, kurš no Botnijas liča tiek novadīts līdz Baltijas jūrai, iespējamo ietekmi

- 63 Komisija apgalvo, ka katrā ziņā starp abiem jūras baseiniem tiek pārņests nozīmīgs daudzums organisko barības vielu. 62 % no kopējā slāpekļa daudzuma, kas tieši vai

netieši tiek novadīts Botnijas līcī, aizplūst uz Botnijas jūru, kas ir jūras zona, kurā slāpeklis ir ierobežojošs faktors.

64 Pirmkārt, ir taisnība — kā to norāda arī Komisija un Somijas Republika — ka ir jāizvērtē pienākums novērst slāpekli globālā perspektīvā, vienlaikus ņemot vērā iekšējo ūdeņu un piekrastes saņemošo ūdeņu jutīgumu. Tomēr ir jāpiebilst, ka sateces baseina jēdzienam ir ierobežojumi. Šajā sakarā jānorāda, ka tiesas sēdē Komisija piekrita, ka — pretēji tās replikas rakstā paustajam — tā neapgalvo, ka Botnijas līci un Botnijas jūru var uzskatīt par Baltijas jūras sateces baseiniem.

65 Otrkārt, ir jāatgādina, ka Somijas Republika neapstrīd, ka slāpeklis cirkulē starp dažādām jūras zonām, bet tā uzskata, ka no tā nevar secināt, ka vietējā situācija prasa, lai slāpeklis tiktu novērstas visās komunālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtās, kurās tiek attīrīti ūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuras ir izvietotas gar šo jūras zonu robežām.

66 Ir jānorāda — kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem — ka Baltijas jūra ir seklāka, kas nav labvēlīgs faktors ūdens apmaiņai. Turklāt, kā izriet arī no 2009. gada 6. oktobra sprieduma lietā C-438/07 Komisija/Zviedrija (Krājums, I-9517. lpp.), kurš tiek pasludināts vienā dienā ar šo spriedumu, 77 punkta, ūdens apmaiņas starp Botnijas līci un Botnijas jūru ceļā ir dabiski šķēršļi, kuri atrodas Kvarkenas arhipelāga ziemeļos. Atbilstoši šai kartei Botnijas līcis un Botnijas jūra savā starpā ir saistīti ar tikai 25 metrus dziļiem sēkļiem. Šo atzinumu turklāt apstiprina iebildumu raksta 12. pielikums, kurā ir attēlots Baltijas jūras dziļu profils.

67 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija nav pierādījusi, ka nav nekādu fizisku šķēršļu, kas ierobežotu slāpekļa pārvešanu starp attiecīgajiem jūras baseiniem.

68 Kā savu secinājumu 93. punktā ir atzinusi ģenerālvokāte, Botnijas jūra ir efektīva slāpekļa koncentrācijas pazeminātāja.

69 Tādēļ, kaut arī slāpekļis no Botnijas līča uz Baltijas jūru tiek pārnestš, Komisija nav pierādījusi, ka ūdens plūsma no Botnijas līča un Botnijas jūras uz Baltijas jūru rada būtisku piesārņojumu ar slāpekli no Somijas ziemeļu reģioniem.

70 Šajā sakarā ir jāatzīst, ka lietas dalībnieki ir vienisprātis par to, ka aptuveni 11 % no kopējā Botnijas jūrā esošā slāpekļa aizplūst uz Baltijas jūru.

71 Katrā ziņā no lietas materiāliem un Somijas Republikas tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, turklāt tā norāda arī šī dalībvalsts, ka atbilstošais procentuālais daudzums slāpekļa ir tas, kurš atspoguļo slāpekļa daudzumu, kas nāk no attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi tiek novadīti Botnijas līcī un pa to aizplūst uz Baltijas jūru. Turpretim kopējā slāpekļa plūsmu šajā gadījumā nevar uzskatīt par atbilstošu, lai noteiktu, vai minētajās iekārtās ir jāveic slāpekļa terciārā novēršana.

72 No lietas materiāliem izriet, ka organiskās barības vielas, tostarp slāpekļis, rodas dažādu cilvēka darbību rezultātā un jūrā tās nonāk, pirmkārt, ar nokrišņiem un to uzkrājumiem, kuri tiešā veidā sasniedz jūru vai sateces baseinu sauszemes daļas, otrkārt, ar noplūdēm no punktveida avotiem, kas izvietoti gar krastu vai kuri ieplūst sateces baseinos un tās tādējādi aiznes straumes un, treškārt, ar izplūdēm no difūziem avotiem.

- 73 Šajā sakarā no lietas materiāliem var secināt, ka, pirmkārt, lielu daļu no Botnijas līcī esošā slāpekļa veido izplūdes no difūziem avotiem. Otrkārt, šīs kategorijas ietvaros par lielāko daļu slāpekļa noplūžu ir atbildīga lauksaimniecība.
- 74 No tā izriet, ka slāpekļa daudzums, kas nāk no attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000, neatbilst Komisijas minētajam slāpekļa īpatsvaram.
- 75 Šādos apstākļos ir grūti izprast, kam atbilst 62 % slāpekļa, ko minējusi Komisija. Šāds lielums katrā ziņā nevar būt slāpekļis, kas nāk no attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000.
- 76 Saskaņā ar Somijas Republikas paskaidrojumiem tiesas sēdē slāpekļa daudzums procentos, kas ir tikai no attiecīgajām attīrīšanas iekārtām novadītā minētā barības viela, ir aptuveni 1,2 %.
- 77 Šādos apstākļos Komisija nav pierādījusi, ka slāpekļa ieplūde no Somijas attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi caur Botnijas līci tiek ievadīti Baltijas jūrā, atbilstoši judikatūrai ir kvalificējama kā būtiska, ja komunālajos notekūdeņos, kuri ieplūst eitroficētajos ūdeņos, esošo slāpekļa plūsmu var uzskatīt par būtisku, ja tā ir aptuveni 10 % no kopējās slāpekļa plūsmas (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/Francija, 77. punkts).

78 Toties ar Baltijas jūras konvenciju saistītā *Helcom* komisija 2007. gada 15. novembra ministru sanāksmē Krakovā ir pieņēmusi rīcības plānu Baltijas jūrai (*Helcom Baltic Sea Action Plan*). Šajā rīcības plānā, kurš izraisīja debates tiesas sēdē, paredzētas slāpekļa un fosfora noplūžu robežvērtības, kā arī nepieciešamība samazināt slāpekļa un fosfora īpatsvaru dažādās Baltijas jūras daļās. No tā izriet, ka Botnijas līcī un Botnijas jūrā slāpekļa īpatsvars nav jāsamazina.

79 Ja vienlaicīgi minētajā rīcības plānā ir paredzēta arī slāpekļa samazināšana Baltijas jūrā līdz 94 000 tonnu gadā, tad jānorāda, ka šis noteikums, kā tiesas sēdē norādījusi arī Somijas Republika, neattiecas uz šo dalībvalsti. Tas ir attiecināms uz valstīm, kuras atrodas Baltijas jūras sateces baseinā.

80 Šādos apstākļos Komisija nav pierādījusi, ka, pirmkārt, slāpekļa noplūdes, kas nāk no iekšējiem ūdeņiem un Botnijas līča piekrastes ūdeņiem, veicina Botnijas jūras eutrofikāciju un, otrkārt, ka slāpeklis ir galvenais eutrofikāciju ierobežojošais faktors Botnijas jūrā.

81 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka Komisija nav pierādījusi, ka no attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000, Botnijas līcī novadītais slāpekļa daudzums ietekmē Baltijas jūras eutrofikāciju. Tādējādi Komisija nav arī sniegusi pierādījumus, ka Somijas Republikai ir jāparedz slāpekļa terciārā novēršana katrā attīrīšanas iekārtā, kurā tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kuras ūdeņi tiek novadīti Botnijas līcī.

- 82 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Komisija nav pierādījusi, ka Somijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas paredzēti Direktīvā 91/271 attiecībā uz attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000, no kurām ūdeņi tiek novadīti Botnijas līci.

Par attīrīšanas iekārtām, no kurām novadišana tiek veikta Baltijas jūrā vai tās sateces baseinā

- 83 Attiecībā uz Somijas iekšzemē esošajām attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un kuras atrodas sateces baseinā, kura ūdeņi aizplūst uz pret slāpekli jutīgiem piekrastes ūdeņiem Baltijas jūrā, Somijas Republika norāda, ka terciārā attīrīšana nav nepieciešama, jo dabīgās aizturēšanas fenomens ļauj pietiekamā apmērā novērst šo organisko barības vielu.

- 84 Šajā sakarā no Tiesai iesniegtajiem lietas dokumentiem izriet, ka aizturēšana ir dabisks process, kurš notiek ezeros un ūdens straumēs, kurās paliek lielākā daļa novadītā slāpekļa un tas tiek pārveidots par nekaitīgu gāzi, kā tas notiek arī attīrīšanas iekārtās slāpekļa novēršanai izmantotajā procedūrā. Aizturēšana galvenokārt notiek baseinos, kuros ir lēnāka ūdens plūsma un tā uzturēšanās laiks parasti ir skaitāms gados. Šis fenomens izpaužas tādējādi, ka slāpekļis tiek likvidēts vai nu ar ezerainu baseinu nosēdumos esošu organisku vielu, vai arī mikrobiem nitrificējoties/denitrificējoties un slāpekli pārvēršot gāzveida vielā atmosfērā.

- 85 Komisija neapstrīd, ka aizturēšana ir ķīmisks process, kurš notiek ūdenī un samazina slāpekļa koncentrāciju, bet tā uzskata, ka ar šo procesu nevar aizstāt Direktīvā 91/271 paredzēto slāpekļa novēršanu attīrīšanas iekārtās, jo tas ir pretrunā piesardzības

principam. Komisija turklāt uzskata, ka slāpekļa aizturēšanas process neļauj šo vielu novērst ilglaicīgi un tas ir pakļauts sezonālām izmaiņām.

86 Vispirms ir jākonstatē, ka nevienam Direktīvas 91/271 noteikumam nav pretrunā tas, ka dabīgo slāpekļa aizturēšanu var uzskatīt par slāpekļa novēršanas metodi komunālajos notekūdeņos.

87 Attiecībā uz Komisijas argumentu par to, ka slāpekļa aizturēšanas process ir pārāk nestabils, lai to varētu ņemt vērā, ir jānorāda, ka Somijas Republika ir atzīmējusi — un minētā iestāde nav iebildusi —, ka, aprēķinot ūdeņu zonu bilances attiecībā uz katru konkrēto vielu, uz kurām ir balstītas aizturēšanas analīzes, tiek ņemti vērā arī slāpekļa novēršanas un pievienošanas procesi. Tādējādi tiek ņemta vērā denitrifikācija, slāpekļa aizturēšana nosēdumos, zilaļģu aizturētais atmosfēras slāpeklis un slāpekļa atbrīvošanās ūdenī no nosēdumiem. Somijas Republika ir piebildusi, ka gadi, kad hidroloģiskā ziņā notikušas visekstrēmākās svārstības, nav apskatāmi, jo ir iesniegti vidējie dati par vairāku gadu ilgu laikposmu.

88 Visbeidzot, ir jāatgādina — kā norādīts šī sprieduma 44. punktā —, ka ir jāpastāv atbilstošai cēloņsakarībai starp novadītajiem ūdeņiem un jutīgo zonu piesārņojumu. Tādēļ, kaut arī Baltijas jūras ūdeņi ir eitroficēti īpaši slāpekļa dēļ, tikmēr, kamēr Komisija nav pierādījusi, ka slāpeklis, kas novadīts no attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi ieplūst Baltijas jūrā, veicina šīs jūras eitrofikāciju, attiecībā uz šīm iekārtām nav jāparedz slāpekļa terciārā novēršana.

89 Turklāt, kā savu secinājumu 82. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte, Direktīvas 91/271 I pielikuma 2. tabulā terciārās attīrīšanas ietvaros nav paredzēta pilnīga attīrīšana, bet

gan — attiecībā uz slāpekli — tā sastāva samazināšana, kas ļautu sasniegt normu 15 mg/l attiecībā uz aglomerācijām ar CE no 10 000 līdz 100 000, proti, minimālo samazinājumu 70 līdz 80 % apmērā. Netieša slāpekļa novadīšana jutīgajos ūdeņos tādējādi pienākumu samazināt slāpekļa sastāvu rada tikai tad, ja vairāk nekā 30 % no komunālajos notekūdeņos esošā slāpekļa, noplūstot no attiecīgās iekārtas, sasniedz minētos jutīgos ūdeņus.

- 90 Tādēļ ir jāpārbauda, vai Komisija ir pierādījusi, ka no attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi ieplūst Baltijas jūrā, novadītie ūdeņi neatbilst šīm prasībām.
- 91 Vispirms — kā norāda arī Somijas Republikas valdība — šis dalībvalsts teritorijā ietilpst daudz ezeru un upju. Turklāt Somijas Republika ir piebildusi — un Komisija to nav apstrīdējusi —, ka saldūdeņi bieži vien veido ūdensceļus, kuru ietvaros isas upes savieno vairākus ezerus, kuriem ūdeņi izplūst cauri, pirms ieplūst piekrastes ūdeņos. Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Somijas teritorijas dabas īpatnības šķiet veicinām slāpekļa aizturešanu.
- 92 Otrkārt, ir jānorāda, ka Somijas Republika apgalvo, ka lielākajā daļā upju un ezeru slāpekļis eitrofikāciju neietekmē, jo eitrofikāciju regulējošā organiskā barības viela tur ir fosfors. Jāatzīst, ka šo argumentu Komisija nav spējusi atspēkot.
- 93 Treškārt, Somijas Republika ir apstiprinājusi — kam Komisija nav iebildusi —, ka klasiskā attīrīšanas iekārtā, kurā ir mehāniskas, bioloģiskas un ķīmiskas attīrīšanas aprīkojums, vienmēr tiek veikta zināma slāpekļa novēršana, pat ja šajā stacijā nav īpaša aprīkojuma tieši šim mērķim. Šādā attīrīšanas iekārtā tiek novērsti vidēji 30 % slāpekļa.

94 Ņemot vērā iepriekš minēto un ievērojot lietas dalībnieku iesniegtos tehniskos un zinātniskos datus, attiecībā uz ūdeņiem, kuri Baltijas jūrā tieši vai netieši tiek novadīti no attīrīšanas iekārtām, Komisija nav pierādījusi, ka slāpekļa novēršanas attīrīšanas iekārtās ietekme, no vienas puses, kombinēta ar dabīgo aizturēšanu, no otras puses, neļauj sasniegt minimālos slāpekļa novēršanas rādītājus, kas paredzēti Direktīvā 91/271.

95 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija nav pierādījusi, ka Somijas Republika nav izpildījusi Direktīvā 91/271 paredzētos pienākumus attiecībā uz attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi tieši vai netieši iekrūst Baltijas jūrā.

Par attīrīšanas iekārtām, no kurām novadišana tiek veikta Somu līcī vai tā sateces baseinā

96 Attiecībā uz Somijas iekšzemes dienvidu daļā izvietotajām attīrīšanas iekārtām, kurās attīra komunālos notekūdeņus no tādām aglomerācijām, kuras atrodas sateces baseinā, no kura ūdeņi aizplūst uz Somu līča ūdeņiem, kuri ir jutīgi pret slāpekli, Somijas Republika norāda, ka terciārā slāpekļa novēršana nav nepieciešama, jo šī organiskā barības viela tiek pietiekami novērsta dabīgās aizturēšanas rezultātā.

97 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka šī sprieduma 84.–94. punktā atzītais attiecībā uz attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņi tieši vai netieši tiek novadīti Baltijas jūrā, ir *mutatis mutandis* piemērojams arī tām attīrīšanas iekārtām, no kurām ūdeņi tieši vai netieši tiek novadīti Somu līcī.

- 98 Somijas Republika apstiprina, ka aizturēšanas fenomena rezultātā upju un ezeru malās izvietoto attīrīšanas iekārtu novadītajos ūdeņos esošais slāpeklis Somu licī, kurā tas varētu radīt kaitējumu, ievērojamās proporcijās nenonāk. Šī dalībvalsts ir norādījusi — un Komisija tam nav nedz iebildusi, nedz arī iesniegusi atspēkojošus pierādījumus —, ka Somijas ezeru ūdeņos esošais slāpekļa īpatsvars svārstās proporcijās no 19 % līdz 82 %.
- 99 Protams, šī sprieduma 78. punktā minētajā rīcības plānā Baltijas jūrai ir paredzēts, ka Baltijas jūras konvencijas dalībvalstīm ir jāsamazina slāpeklis Somu licī par 6000 tonnu. Tomēr attiecībā uz visu Baltijas jūru Somijas Republikai samazināmā slāpekļa daudzums ir tikai 1200 tonnas.
- 100 Turklāt Somijas Republika uzsver, ka komunālie notekūdeņi veido tikai aptuveni 15 % no kopējā cilvēku izcelsmes slāpekļa Somijā. Ir jāatgādina, ka šo apgalvojumu apstiprina lietas materiāliem pievienotie secinājumi un pētījumi, saskaņā ar kuriem par piesārņojumu Somu licī lielā mērā ir vainojama lauksaimniecība.
- 101 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus tam, ka slāpeklis no attīrīšanas iekārtām, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi tieši vai netieši ieklūst Somu licī vai tā sateces baseinā, būtiski veicina šī Somu liča eutrofikāciju. Kā ir ticis norādīts šī sprieduma 46. punktā, tai šādā gadījumā bija pienākums sniegt minētos pierādījumus.
- 102 Tādējādi nav pierādīts, ka Somijas valsts iestādēm ir jāpieprasa, lai attīrīšanas iekārtās, kurās tiek attīrīti komunālie notekūdeņi no aglomerācijām ar CE lielāku par 10 000 un no kurām ūdeņi tieši vai netieši ieklūst Somu licī vai tā sateces baseinā, tiktu veikta terciārā attīrīšana no slāpekļa.

103 No visa iepriekš minētā izriet, ka Komisijas prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

104 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kam spriedums nav labvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Somijas Republika ir prasījusi piespriet Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Komisijai šis spriedums nav labvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Saskaņā ar šī paša panta 4. punkta pirmo daļu Zviedrijas Karaliste, kas iestājusies lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) **Eiropas Kopienu Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus;**
- 3) **Zviedrijas Karaliste sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

[Paraksti]